

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 15/2011 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om beaktande av energi- och miljökonsekvenser vid offentlig upphandling av fordon

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 1 november 2011 regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om beaktande av energi- och miljökonsekvenser vid offentlig upphandling av fordon (RP 100/2011 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har miljöutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (MiUU 12/2011 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Kaisa Leena Välipirtti och överingenjör Maria Rautavirta, kommunikationsministeriet

- överinspektör Markus Ukkola, arbets- och näringsministeriet
- biträdande direktör Seppo Reimavuo, Konkurrensverket
- gruppchef Kimmo Sinisalo, Helsingforsregionens trafik HRT
- jurist Jukka-Pekka Salmela, Hansel Ab.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten
- Helsingfors stad
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- Motiva Oy
- Bussförbundet
- Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- Finlands Lokaltrafikförbund rf
- Finlands Naturskyddsförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om beaktande av energi- och miljökonsekvenser vid offentlig upphandling av fordon. Syftet med lagen är att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon. Enligt förslaget ska energiförbrukning och utsläpp av koldioxid och föroreningar ingå i jämförelsekriterierna vid upphand-

ling av fordon och transporttjänster avsedda för persontrafik enligt upphandlingslagen, försörjningslagen eller kollektivtrafiklagen, om inte krav med avseende på energiförbrukning och utsläpp av koldioxid och föroreningar ingår i minimikraven i de tekniska specifikationer som gäller upphandlingen.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande synpunkter och ändringsförslag.

Regeringen föreslår genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/33/EG om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon. Det innebär att energiförbrukning, koldioxidutsläpp och utsläpp av kväveoxider, kolväten och partiklar blir ett kriterium vid upphandling av motorfordon och persontransporter som sker i enlighet med lagen om offentlig upphandling (348/2007), lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (349/2007) eller kollektivtrafiklagen (869/2009). Redan de gällande upphandlingslagarna medger att energi- och miljökonsekvenser beaktas vid offentlig upphandling. I fortsättningen ska energi- och miljökritier beaktas vid all offentlig upphandling av motorfordon och persontransporter med motorfordon. Miljökonsekvenserna ska kunna beaktas antingen som minimikrav eller som en del av bedömningen av totalekonomisk fördelaktighet.

Statsrådet fattade 2009 ett principbeslut om främjande av hållbara val i offentlig upphandling och uppställde då som mål att statens centralförvaltning beaktar miljöaspekten i alla sina upphandlingar senast 2015. I fråga om kommunerna och statens lokalförvaltning är rekommendationen att miljöaspekterna senast 2015 beaktas i 50 procent av alla upphandlingar. Enligt uppgift uppfyller de offentliga upphandlingarna i Finland uppskattningsvis redan nu relativt väl kraven enligt direktivet.

Det genomförda direktivet kräver att om man vid bedömningen av totalekonomisk fördelaktighet omvandlar anbudets miljökonsekvenser till monetärt värde, ska beräkningen göras så att miljökostnaderna under fordonets hela livscykel räknas in i priset på anbudet på det sätt som närmare anges i direktivet. Under sakkunnigutfrågningen framfördes farhågor om att beräknings-

modellen tagits fram på ett sätt som främst lämpar sig för fordonsupphandling och är svårare att tillämpa på tjänsteupphandling, särskilt kortvarig sådan. Utskottet har erfarenhet att man genom beräkningsmodellen miljömässigt bara kan rangordna den fordonsmateriel som tjänsteupphandlingen innefattar. När en upphandlings totalekonomiska fördelaktighet beräknas går det att separat försöka beakta det antal körkilometer som ingår i tjänsteupphandlingskontraktens olika långa giltighetstider. Därmed blir det möjligt att tillämpa de regler som direktivet kräver också på tjänsteupphandlingar. Enligt inkommen utredning sker rangordningen av fordonsmaterielen vid offentlig upphandling i praktiken ändå i allmänhet med hjälp av minimikriterier. Utskottet anser ändå att det är viktigt att se till att de föreslagna reglerna tillämpas ändamålsenligt också i praktiken. Detta sker vid behov genom närmare bestämmelser i en förordning av kommunikationsministeriet på det sätt som propositionen medger.

Det är ytterst viktigt att energi- och miljökonsekvenser beaktas mer än tidigare vid offentlig upphandling, anser utskottet. Därför understryker det vikten av att finna en fungerande balans vid den övergripande jämförelsen av upphandlingskriterierna, med beaktande av att utgångspunkten för upphandlingsförfarandena är att använda offentliga medel effektivt.

Utskottet instämmer i miljöutskottets synpunkt (MiUU 12/2011 rd) att målen med lagförslaget kan nås fullt ut bara om informationen och rådgivningen är tillräcklig.

Detaljmotivering

5 §. *Beaktande av energi- och miljökonsekvenser vid jämförelse av anbud.* Enligt det föreslagna 5 § 1 mom. ska det i anbudsförfrågan eller upphandlingsannonsen meddelas att energi- och miljökonsekvensernas viktning beaktas vid bedömningen av totalekonomisk fördelaktighet, om det varken i förfrågan eller i annonsen anges att konsekvenserna beaktas som minimikrav.

Enligt uppgift kräver den gällande upphandlingslagstiftningen inte att viktningen nämns i alla anbudsförfrågningar. Utskottet föreslår därför att det föreslagna 5 § 1 mom. ändras så att energi- och miljökraven i enlighet med direktivet ska beaktas som kriterier för totalekonomisk fördelaktighet, men att deras viktning inte behöver meddelas i alla förfrågningar och annonser på det sätt som regeringen föreslår. Utskottets förslag innebär att bestämmelsen anger att det finns bestämmelser om hur viktningen ska meddelas i den gällande upphandlingslagstiftningen. Detta sker genom hänvisning till 1 § 2 mom. där de gällande upphandlingslagarna räknas upp.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget enligt propositionen men 5 § 1 mom. med följande

ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

5 §

Beaktande av energi- och miljökonsekvenser vid jämförelse av anbud

Om det varken i anbudsförfrågan eller i upphandlingsannonsen anges att energi- och miljökonsekvenserna beaktas som minimikrav i enlighet med 4 §, ska de beaktas som kriterier för totalekonomisk fördelaktighet. Bestämmelser om hur viktningen av kriterierna ska meddelas i anbudsförfrågan eller upphandlingsannonsen finns i de lagar som nämns i 1 § 2 mom.

(2—4 mom. som i RP)

Helsingfors den 2 december 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Arto Satonen /saml
vordf. Osmo Kokko /saf
medl. Mikko Alatalo /cent
Thomas Blomqvist /sv
Ari Jalonen /saf
Kalle Jokinen /saml
Merja Kuusisto /sd

Suna Kymäläinen /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Eila Tiainen /vänst
Ari Torniainen /cent
Reijo Tossavainen /saf
Oras Tynkkynen /gröna
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.